

Spis treści

CZĘŚĆ I OCENA KLINICZNA, MORFOLOGICZNA I RADIOLOGICZNA ZAPALEŃ STAWÓW I ARTROPATII 1

ROZDZIAŁ 1

Dane kliniczne pomocne w procesie diagnostycznym 3

Wywiad kliniczny i badanie przedmiotowe 5

Płyn stawowy 7

Dodatkowe badania laboratoryjne 11

Odczyn opadania krwinek czerwonych 11

Białko C-reaktywne (CRP) 11

*Przeciwciała przeciwko cyklicznemu cytrulinowanemu
peptydowi (przeciwciała anty-CCP)* 11

Czynnik reumatoidalny (RF) 12

Przeciwciała przeciwjądrowe (ANA) 12

*Przeciwciała przeciwko antygenom cytoplazmy neutrofi-
łów (ANCA)* 12

Krioglobuliny 12

Biopsja błony maziowej 12

Obraz patomorfologiczny 13

Zalecane piśmiennictwo 21

ROZDZIAŁ 2

Metody obrazowania 23

Radiografia i radiografia cyfrowa 23

Tomografia i tomografia komputerowa 35

Artrografia 42

Angiografia, angiografia TK i angiografia MR (MRA) 42

Mielografia i mielografia TK 46

Dyskografia 46

Scyntygrafia kości 49

Znaczniki wychwytywane przez tkankę kostną 54

*Komputerowa tomografia emisyjna pojedynczych
fotonów (SPECT) i SPECT/TK* 61

*Pozytonowa tomografia emisyjna (PET), PET/TK
i PET/MR* 65

Ultrasonografia (USG) 67

Obrazowanie metodą rezonansu magnetycznego
(MR) 75

Zalecane piśmiennictwo 90

ROZDZIAŁ 3

Obraz kliniczny i radiologiczny zapaleń stawów i artropatii 93

Cechy kliniczne 93

Cechy w badaniach obrazowych 95

Zalecane piśmiennictwo 112

ROZDZIAŁ 4

Leczenie zapaleń stawów i artropatii 114

Leczenie farmakologiczne 114

Radioterapia 115

Leczenie ortopedyczne 115

Powikłania po leczeniu chirurgicznym 126

Zakrzepica żył i zakrzepowe zapalenie żył 126

Krwiak 126

Wyciek cementu akrylowego 126

Heterotopowe kościotworzenie 126

Zakażenie 127

Obluzowanie protezy 127

Podwichnięcie i zwichnięcie protezy 129

Złamanie protezy 129

Zużycie komponentu protezy 129

Choroba cząstek (metalozą) 133

*Obluzowanie protezy silikonowej, silikonowe zapalenie
błony maziowej i zakażenie* 133

Artrofibroza 136

Zespół uderzania 136

Zalecane piśmiennictwo 137

CZĘŚĆ II NAJCZĘSTSZE ZAPALENIA STAWÓW I ARTROPATIE 141

ROZDZIAŁ 5

Choroby zwyrodnieniowe stawów 143

- Choroba zwyrodnieniowa stawów (ChZS) 143
- Choroba zwyrodnieniowa dużych stawów 146
  - Choroba zwyrodnieniowa stawu biodrowego 146
  - Choroba zwyrodnieniowa stawu kolanowego 159
  - Choroba zwyrodnieniowa innych dużych stawów 172
- Choroba zwyrodnieniowa małych stawów 173
  - Pierwotna choroba zwyrodnieniowa stawów ręki 173
  - Wtórna choroba zwyrodnieniowa stawów ręki 173
  - Choroba zwyrodnieniowa stawów stopy 174
- Choroba zwyrodnieniowa kręgosłupa 174
  - Cechy kliniczne 178
  - Obraz patomorfologiczny 178
  - Choroba zwyrodnieniowa stawów maziówkowych 180
  - Choroba zwyrodnieniowa krążków międzykręgowych 181
  - Choroba zwyrodnieniowo-zniekształcająca trzonów kręgowych 185
  - Uogólniona samoistna hiperostoza kośćca (DISH) 189
  - Powikłania choroby zwyrodnieniowej kręgosłupa 189
- Artropatia neurogenna 193

Zalecane piśmiennictwo 197

ROZDZIAŁ 6

Choroby zapalne stawów 201

- Nadżerkowe zapalenie stawów 201
  - Cechy kliniczne 201
  - Obraz histopatologiczny 201
  - Cechy w badaniach obrazowych 201
  - Diagnostyka różnicowa 203
  - Leczenie 207
- Reumatoidalne zapalenie stawów (RZS) 207
  - Badania serologiczne w reumatoidalnym zapaleniu stawów 208
  - Cechy kliniczne 208
  - Cechy w badaniach obrazowych 209
  - Zmiany w dużych stawach 209
  - Zmiany w małych stawach 216
  - Zmiany w kręgosłupie 228
  - Różnicowanie w reumatoidalnym zapaleniu stawów 231
  - Powikłania w reumatoidalnym zapaleniu stawów 233
- Guzkowica reumatoidalna 233
- Młodzieńcze idiopatyczne zapalenie stawów (MIZS) 234
  - Choroba Still'a 235
  - Młodzieńcze idiopatyczne zapalenie stawów o początku wielostawowym 235
  - Młodzieńcze idiopatyczne zapalenie stawów o początku nielicznostawowym 235
  - Zapalenie stawów z towarzyszącym zapaleniem ścięgien (ERA) 235
  - Młodzieńcze tłuszczycowe zapalenie stawów 235

- Cechy w badaniach obrazowych 236
- Zespół aktywacji makrofagów (MAS) 239
- Leczenie reumatoidalnego zapalenia stawów 240
  - Farmakologiczne 240
  - Chirurgiczne 240
- Spondyloartropatie seronegatywne 240
  - Zesztywniające zapalenie stawów kręgosłupa (ZZSK) 243
  - Reaktywne zapalenie stawów (Zespół Reitera) 244
  - Łuszczycowe zapalenie stawów 250
- Artropatie w chorobach jelit 259
- Spondyloartropatia niezróżnicowana (SpA niezróżnicowana) 260
- Zespół SAPHO 263

Zalecane piśmiennictwo 264

ROZDZIAŁ 7

Artropatie metaboliczne, endokrynne i wynikające z odkładania się złogów kryształów 269

- Dna moczanowa 269
  - Cechy kliniczne 269
  - Hiperurykemia 269
  - Badanie płynu maziowego 271
  - Obraz patomorfologiczny 271
  - Cechy w badaniach obrazowych 271
  - Leczenie 284
- Choroba spowodowana odkładaniem się kryształów dwuwodzianu pirofosforanu wapnia (CPPD) 285
  - Cechy kliniczne i patologiczne 285
  - Cechy w badaniach obrazowych 287
- Choroba spowodowana odkładaniem się kryształów hydroksyapatytu wapnia (HA) 292
  - Cechy kliniczne 292
  - Cechy w badaniach obrazowych 292
  - Leczenie 292
- Hemochromatoza 294
  - Cechy kliniczne i patologiczne 294
  - Cechy w badaniach obrazowych 294
  - Leczenie 294
- Choroba Wilsona 294
  - Cechy kliniczne i patologiczne 294
  - Cechy w badaniach obrazowych 297
  - Leczenie 297
- Alkaptonuria (ochronoza) 297
  - Cechy kliniczne i patologiczne 297
  - Cechy w badaniach obrazowych 297
  - Leczenie 298
- Nadczynność przytarczyc 298
  - Cechy kliniczne i patologiczne 298
  - Cechy w badaniach obrazowych 300
  - Leczenie 304
- Akromegalia 304
  - Cechy kliniczne 304
  - Cechy w badaniach obrazowych 305
  - Leczenie 307

Zalecane piśmiennictwo 307

ROZDZIAŁ 8**Artropatie związane z chorobami tkanki łącznej 310**

- Toczeń rumieniowaty układowy (TRU) 310
  - Cechy kliniczne* 310
  - Cechy w badaniach obrazowych* 311
  - Leczenie* 313
- Twardzina 313
  - Cechy kliniczne* 313
  - Cechy w badaniach obrazowych* 314
  - Leczenie* 316
- Zapalenia wielomięśniowe i skórno-mięśniowe 316
  - Cechy kliniczne* 316
  - Cechy w badaniach obrazowych* 319
  - Leczenie* 320
- Mieszana choroba tkanki łącznej (MCTD) 320
- Zapalenia naczyń 322

Zalecane piśmiennictwo 324**ROZDZIAŁ 9****Zakażenia układu mięśniowo-szkieletowego 326**

- Infekcyjne zapalenie stawów 326
- Ropne zakażenia stawów 327
  - Cechy kliniczne i patologiczne* 327
  - Cechy w badaniach obrazowych* 328
  - Powikłania* 336
  - Leczenie* 336
- Nieropne zakażenia stawów 337
  - Gruźlicze zapalenie stawów* 337
  - Cechy kliniczne i patologiczne* 338
  - Cechy w badaniach obrazowych* 338
  - Leczenie* 340
- Zakażenie kiłowe 340
- Inne postaci infekcyjnego zapalenia stawów 342
  - Kokcydiodomykoza* 342
  - Zapalenie stawów w przebiegu choroby z Lyme* 346
  - Zakażenia pasożytnicze* 346
- Zakażenia kręgosłupa 347
  - Zakażenia ropne* 347
  - Zakażenia nieropne* 349

Zalecane piśmiennictwo 356**ROZDZIAŁ 10****Schorzenia różne 360**

- Amyloidoz (skrobiawica) 360
  - Cechy kliniczne i patologiczne* 360
  - Cechy w badaniach obrazowych* 360
  - Leczenie* 360
- Retikulohistocytoza wieloogniskowa (MRH) 362
- Sarkoidoza 364
- Hemofilia 365
- Artropatia (zapalenie stawów) Jaccouda 371
- Zapalenie stawów związane z zespołem nabytego niedoboru odporności 371

Zalecane piśmiennictwo 372**CZĘŚĆ III****NIEPRAWIDŁOWOŚCI STAWOWE I OKOŁOSTAWOWE MOGĄCE****NAŚLADOWAĆ ZAPALENIE STAWÓW 375****ROZDZIAŁ 11****Guzy i zmiany guzopodobne 377**

- (Osteo)chondromatoza maziówkowa 377
- Barwnikowe kosmkowo-guzkowe zapalenie błony maziowej (PVNS) 382
- Naczyniak maziówkowy 386
- Tłuszczak drzewiasty 390
- Śluzak okołostawowy 392
- Dysplazja nasadowa połowicza (choroba Trevera-Fairbanka) 393
- Kostniak kostnawy 394
- Chrzęstniak zarodkowy (chondroblastoma) 398
- Guz olbrzymiokomórkowy 401
- Mięsak maziówkowy 408
- Chrzęstniakomiesak maziówkowy 410
- Złośliwe PVNS 415
- Tłuszczakomięsak wewnątrzstawowy 415

Zalecane piśmiennictwo 416**ROZDZIAŁ 12****Urazy i schorzenia związane z urazami 420**

- Kompleksowy zespół bólu regionalnego (CRPS)/ zespół odruchowej dystrofii współczulnej (RSDS) 420
- Prześciowa regionalna osteoporoza 421
- Pourazowe kostniejące zapalenie mięśni 422
- Pourazowa osteoliza dystalnego końca obojczyka 426
- Zespół konfliktu podbarkowego 427
- Zespół konfliktu kości łokciowej 430
- Zespół zaklinowania kości łokciowej 431
- Zespół zaklinowania haczykowato-księżycowatego 431
- Nadgarstek rowerzysty 431
- Choroba Sindinga-Larsena-Johanssona 432
- Choroba Osgooda-Schlattera 432
- Oddzielająca martwica chrzęstno-kostna 436
- Spontaniczna martwica stawu kolanowego (SONK)/ pochrzęstne złamanie niewydolnościowe stawu kolanowego (SIFK) 441

Zalecane piśmiennictwo 444**ROZDZIAŁ 13****Osteonekroza (niedokrwienna lub jałowa martwica kości) 446**

- Jałowa martwica głowy kości udowej 447
  - Cechy kliniczne* 447
  - Obraz patomorfologiczny* 447
  - Cechy w badaniach obrazowych* 448
  - Leczenie* 454
- Jałowa martwica głowy kości ramiennej 456

Choroba Kienböcka	456	Młodzieńcze złuszczenie głowy kości udowej (MZGKU)	469
Choroba Legga-Calvégo-Perthesa	460	<i>Cechy kliniczne</i>	469
<i>Cechy kliniczne</i>	460	<i>Cechy w badaniach obrazowych</i>	469
<i>Cechy w badaniach obrazowych</i>	461	<i>Leczenie</i>	472
<i>Klasyfikacja</i>	462	Meloreostoza	474
<i>Rozpoznanie różnicowe</i>	464	<i>Cechy kliniczne</i>	474
<i>Leczenie</i>	464	<i>Obraz patomorfologiczny</i>	474
Zalecane piśmiennictwo	464	<i>Cechy w badaniach obrazowych</i>	474
ROZDZIAŁ 14		Postępujące kostniejące zapalenie mięśni	478
Inne schorzenia	466	<i>Cechy kliniczne</i>	479
Choroba Blounta (wrodzona szpotawa kość		<i>Obraz histopatologiczny</i>	480
piszczelowa)	466	<i>Cechy w badaniach obrazowych</i>	480
<i>Cechy w badaniach obrazowych</i>	466	Artrogrypoza	480
<i>Klasyfikacja</i>	466	Zalecane piśmiennictwo	484
<i>Leczenie</i>	467	<i>Indeks</i>	487